

IDAIS testavimo gairės verslo valdymo informacinių sistemų kūrėjams

v1.00

2026-09-30

Turinys

1. Įžanga	3
1.1. Dokumento paskirtis	3
1.2. Sąvokos	3
1.3. Susiję dokumentai	3
2. Prieiga prie IDAIS testavimo aplinkos.....	3
2.1. Saugumo reikalavimai prieigai prie tinklų sąsajų.....	4
2.2. Saugumo reikalavimai testavimams	5
3. Programinės įrangos testavimas	5
3.1. Kaip paruošti VVIS integracijai su IDAIS	5
A PRIEDAS – Registracijos forma.....	7

1. Įžanga

1.1. Dokumento paskirtis

Šios IDAIS testavimo gairės (toliau – Gairės) skirtos Verslo valdymo informacinės sistemos kūrėjams ir testuotojams (toliau – VVIS kūrėjai), kuriems aktualūs elektroninių pranešimų mainai su Duomenų apie Lietuvos Respublikos prekybos srautus su Europos Sąjungos šalimis narėmis surinkimo ir apdorojimo sistema (toliau – IDAIS) bei jų testavimas. Gairėse VVIS kūrėjams pateikiami tik tie reikalavimai ir principai, kuriais vadovaujantis yra rengiamasi ir atliekamas testavimas.

1.2. Sąvokos

Santrumpa / terminas	Aprašymas
BAP	Bendro naudotojų valdymo portalas
Įmonės identifikavimo kodas	Įmonės registracijos kodas/ juridinio asmens kodas
EM-VARTAI	Organizacijos elektroninių ir žiniatinklio paslaugų (angl. <i>webservices</i>) magistralės (ESB) modulis išorinių sistemų bendravimui su muitinės informacinėmis sistemomis
EM-VARTAI išorinėms sistemoms specifikacija	ESB modulio EM-VARTAI žiniatinklio paslaugos, skirtos išorinių sistemų komunikacijai, specifikacija
ESB	Organizacijos elektroninių ir žiniatinklio paslaugų (angl. <i>webservices</i>) magistralė (angl. <i>Enterprise Service Bus</i>)
IA	Intrastato ataskaita
IDAIS	Duomenų apie Lietuvos Respublikos prekybos srautus su Europos Sąjungos šalimis narėmis surinkimo ir apdorojimo sistema
Prievolinkas (PVM mokėtojas)	Asmuo, turintis prievolę teikti Intrastato ataskaitas
VVIS	Verslo valdymo informacinė sistema, kurioje jos gamintojas įgyvendina duomenų mainus su IDAIS

1.3. Susiję dokumentai

Testuojant VVIS sąveiką su IDAIS, kartu su šiomis Gairėmis vadovaujamasi šiais dokumentais:

- IDAIS ir verslo valdymo informacinių sistemų sąsajos specifikacija,
- EM-VARTAI išorinėms sistemoms specifikacija.

2. Prieiga prie IDAIS testavimo aplinkos

VVIS kūrėjas el. paštu itpc@lrmuitine.lt turi pateikti prašymą (užpildytą registracijos formą, Gairių A priedas) testavimams vykdyti ir VVIS skaitmeninį sertifikatą (toliau – VVIS sertifikatas).

Pareiškėjui pateikus aukščiau paminėtą tinkamai užpildytą prašymą ir VVIS sertifikatą, muitinė:

- užregistruos EM-VARTAI tinklų sąsajoje prašomą testuoti VVIS,
- sukurs IDAIS testavimui skirtą BAP naudotojo paskyrą (jei pareiškėjas tokios paskyros dar neturi);
- pateiks testavimo aplinkos naudotojo laikinąjį skaitmeninį BAP sertifikatą (toliau – laikinasis BAP sertifikatas), galiosiantį 2 d. nuo jo sukūrimo, ir informuos pareiškėją.

Pareiškėjas turės:

- įsidiegti savo kompiuteryje laikinąjį BAP sertifikatą,
- prisijungti laikinuoju BAP sertifikatu prie BAP testavimo aplinkos adresu <https://bap-app-tst.lrmuitine.lt> bei susikurti nuolatinį testavimo aplinkos naudotojo BAP sertifikatą (toliau – BAP sertifikatas).

Pastaba. BAP sertifikatas galios 1 metus nuo jo sukūrimo. BAP sertifikato generavimo instrukciją galima rasti BAP portale pateiktame Naudotojo vadove.

Užregistravus VVIS EM-VARTAI, muitinė bus techniškai pasirengusi komunikavimui su VVIS. Testavimas pradedamas ir vykdomas iš anksto su IDAIS testavimo grupe suderintu laikotarpiu. Testavimo aplinka skirta ir testavimo procesas organizuojamas (periodiškai) įtraukiant visus suinteresuotus ir pasirengusius testuoti programinės įrangos kūrėjus (detalus aprašymas šio dokumento 3 skyriuje).

2.1. Saugumo reikalavimai prieigai prie tinklų sąsajų

VVIS komunikacijai su IDAIS būtina turėti mažiausiai du skaitmeninius sertifikatus.

Pirmasis sertifikatas reikalingas VVIS atpažinimui (toliau – VVIS sertifikatas), kuris turi būti įdiegtas VVIS ir negali būti prieinamas VVIS naudotojams. Šis sertifikatas naudojamas ryšiui su EM-VARTAI tinklų sąsajai užmegzti, naudojant TLS v1.2 (arba aukštesnės versijos) protokolą (TLS kliento sertifikatas). Siekiant išvengti ryšio nesklandumų, VVIS sertifikatą išdavusio paslaugos teikėjo sertifikatas visais atvejais (tiek testavimo, tiek gamybinėje aplinkoje) turi būti pateikiamas ITPC el. pašto adresu (itpc@lrmuitine.lt) **.der, .pem arba .crt formatu**.

Testavimo aplinkoje gali būti naudojami verslo programinės įrangos kūrėjų sugeneruoti (angl. *self-signed*) sertifikatai.

Detalizuoti reikalavimai (taikomi testavimo ir gamybinėje aplinkoje):

- komunikacija privalo būti vykdoma naudojant SSL/TLS protokolą (angl. *Secure Sockets Layer* / *Transport Layer Security*),
- naudojama ne žemesnė kaip TLS 1.2 protokolo versija,
- jei TLS užtikrinimą vykdo tarpiniai komponentai, jie taip pat privalo atitikti šiuos reikalavimus,
- privalomas abipusis autentifikavimas (2-way TLS), apimantis serverio ir kliento sertifikatų patikrą (ang. *validation*),
- **VVIS turi būti susieta su sertifikatu per CN parametraž nurodant CN=pavadinimas.domenas, kur „pavadinimas“ – VVIS pavadinimas¹, „domenas“ – įmonės naudojamas domenas,**
- IDAIS testavimo aplinkoje gali būti naudojami paties sugeneruoti sertifikatai,

¹ VVIS sertifikatas turi būti susietas su VVIS pavadinimu.

- IDAIS gamybinėje aplinkoje privalo būti naudojami kvalifikuoti skaitmeniniai sertifikatai išduodami sertifikavimo centrų, pripažįstamų Lietuvos muitinės. Oficialus patvirtintų tiekėjų sąrašas skelbiamas čia: <https://eidas.ec.europa.eu/efda/trust-services/browse/eidas/tls>
- sertifikato galiojimas turi būti ne trumpesnis nei 200 dienų ir ne ilgesnis nei 3 metai,
- sertifikato savininkas privalo užtikrinti sertifikato galiojimą ir laiku atlikti atnaujinimą,
- sertifikatų privatūs raktai turi būti saugomi saugioje aplinkoje, užtikrinant jų konfidencialumą,
- privatūs raktai negali būti bendrinami su trečiosiomis šalimis.

Antrasis sertifikatas – BAP sertifikatas, naudojamas:

- VVIS naudotojų (testuotojų) autentifikavimui ir autorizavimui tinklų sąsajoje (detaliau aprašyta dokumento „EM-VARTAI išorinėms sistemoms specifikacija“ 2.2 poskyryje),
- prisijungimui prie BAP portalo.

2.2. Saugumo reikalavimai testavimams

EM-VARTAI tinklų sąsaja yra suprojektuota taip, kad atpažintų klaidas ir būtų saugi. VVIS inicijuoti veiksmai tinklų sąsajoje yra nuolat stebimi. Jei naudosite tinklų sąsają, vadovaudamiesi IDAIS ir verslo valdymo informacinių sistemų sąsajos specifikacija bei EM-VARTAI išorinėms sistemoms specifikacija, taikomosios programinės įrangos klaidos, tokios kaip neteisingai suformuoti pranešimai ar žiniatinklio paslaugos iškvietai, bus toleruojamos. Tačiau VVIS gali būti užblokuota be jokio išankstinio perspėjimo, kai:

- mėginama naudoti ryšio prievadą kitais būdais, negu specifiukuota;
- siunčiant ypatingai didelį kiekį pranešimų;
- intensyviai komunikuojama su IDAIS testavimo aplinka kitu, nei buvo sutarta, metu.

Jei prieiga VVIS yra užblokuojama, pareiškėjo atstovas turi kreiptis el. paštu: idaiss.test@lrmuitine.lt dėl VVIS blokavimo atšaukimo ir kartu pateikti problemos aprašymą. Jei IDAIS administratoriai įsitikins, kad VVIS atitinka saugumo reikalavimus, jos blokavimas bus atšauktas.

Siekdami tinkamai išanalizuoti atsiradusius tinklų sąsajų naudojimo klaidų atvejus (prisijungimo ar atsakymo gavimo), turite pateikti prisijungimo bandymo laiką ir serverio IP adresą.

3. Programinės įrangos testavimas

3.1. Kaip paruošti VVIS integracijai su IDAIS

IDAIS teikia atvirą sąsają verslo valdymo informacinėms sistemoms naudojant EM-VARTAI tinklų sąsają.

Muitinės paslaugų portale www.mano.muitine.lt meniu punkte „Žinių bankas“ temoje „Programinės įrangoms kūrėjams“ straipsnyje „[Duomenų apie Lietuvos Respublikos prekybos srautus su Europos Sąjungos šalimis narėmis surinkimo ir apdorojimo sistema \(IDAIS\)](#)“ rasite:

- EM-VARTAI išorinėms sistemoms specifikaciją;
- IDAIS ir verslo valdymo informacinių sistemų sąsajos specifikaciją.

EM-VARTAI tinklų sąsajos prieigos testavimo aplinkoje adresas bus perduotas išnagrinėjus Gairių A priede pateiktą prašymą.

Pranešimų testavimo atlikti negalima tol, kol nėra pradėta saugi sesija, naudojant EM-VARTAI tinklų sąsają. Sėkmingas ryšio protokolo įdiegimas yra minimalus reikalavimas, kurį įvykdžius galima pradėti testavimą su IDAIS.

IDAIS yra sukurta taip, kad pranešimų struktūra, turinys, unikalumas ir seka yra tikrinami kiekvieno pranešimo gavimo metu. Jei VVIS atitinka ryšio protokolo reikalavimus, pranešimai priimami. Tinklų sąsaja atmeta kiekvieną pranešimą, neatitinkantį ryšio protokolo reikalavimų.

Testavimo metu komunikacijai gali būti naudojamas elektroninis paštas, MS Teams priemonės, o esant poreikiui – ir telefoninis ryšys.

A PRIEDAS – Registracijos forma

Pareiškėjo duomenys

- Įmonės pavadinimas _____
- Įmonės identifikavimo kodas _____
(įmonės kodas)
- Adresas _____
- Šalis _____
- Kontaktinis asmuo _____
(vardas, pavardė, tel. Nr., el. pašto adresas)

Testuojamos programinės įrangos duomenys

- Verslo valdymo informacinės sistemos pavadinimas _____
- Verslo valdymo informacinės sistemos Programinės įrangos identifikatorius
(priskiria muitinę)
- Pridėto programinės įrangos sertifikato unikalus numeris (angl. *Thumbprint*)

- Sertifikatą išdavusio paslaugos tiekėjo sertifikato unikalus numeris (angl. *Thumbprint*)

- Atsakymo gavimo adresas (pasirinkite vieną)
 - ☐ El. paštas _____
 - ☐ Žiniatinklio paslauga² (URL) _____

Testavimo atstovo kontaktiniai duomenys

(vardas ir pavardė, el. pašto adresas)

Pageidaujamas testavimo laikotarpis (data)

Pareiškėjo vardu sutinku su IDAIS testavimo aplinkų naudojimo taisyklėmis ir sąlygomis, aprašytomis šiame testavimo gairių rinkinyje.

(Pareiškėjo atstovo pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)

² Atsakymo gavimo adresui pasirinkti žiniatinklio paslaugą galima tik iš anksto su muitine suderinus tinklų sąsajos įgyvendinimo sprendimą ir taip pat muitinei savo pusėje atlikus tokios tinklų sąsajos integracijos darbus.